

Ordinoésviu

Digital

Juny i juliol 2021

Riberamunt

Iniciatives com la de l'Associació d'Hotelers i Comerciants d'Ordino d'organitzar unes jornades gastronòmiques a la parròquia al juliol amb la participació de vint-i-nou establiments, o la creació recent d'una Associació de Cultura Popular d'Ordino per preservar i difondre el patrimoni immaterial a través de festes i tradicions com *L'última ossa* o les falles, són un bon exemple de la vitalitat ciutadana i de l'empenta del teixit empresarial per dinamitzar la parròquia. Com ja sabeu, aquesta dinamització és també una prioritat en el nostre full de ruta.

El disseny de Riberamunt com a corredor turístic al voltant del camí Ral, que entrarà en servei a l'estiu, integra en un mateix concepte l'oferta de tots els pobles que conformen la vall d'Ordino. Per donar-la a conèixer a tots els visitants, s'habilitarà un punt d'informació a Arans i se senyalitzaran vint-i-quatre punts d'interès al llarg de la ruta. Serà una ruta inclusiva, amb llegendes en braille i

**«Fer la Fira del bestiar a la primavera
ha estat un encert, per trobar l'equilibri entre
la dinamització, el turisme i el patrimoni natural»**

llengua de signes, que vol esdevenir un important atractiu turístic. Tot apunta que la natura i la muntanya tornaran a ser un gran reclam per al turisme de proximitat que busqui activitats a l'aire lliure i tranquil·litat. Tenim confiança en el nostre potencial i la capacitat d'adaptació que hem demostrat l'últim any per estar a l'altura de les circumstàncies.

Ordino ha reivindicat la importància de la ramaderia a Andorra i a Ordino gràcies a la celebració de la [Fira del bestiar](#), que estem segurs que d'ara endavant serà una cita obligada a l'agenda de primavera. El trasllat del concurs nacional i la subhasta de mascles de la raça bruna ha estat un encert i un èxit de participació, en el marc d'una fira renovada, després de més de setanta anys, en què la cultura folk i el patrimoni de les cases d'Ordino, a través de les seves eines agrícoles, han tingut un paper protagonista. Els primers amb qui hem compartit aquest patrimoni han estat els escolars: més de sis-cents infants de primària i secundària de tot el país van visitar les instal·lacions de la Fira i l'exposició d'eines abans d'obrir-les al gran públic. Va ser un cap de setmana intens, ple d'activitats, concerts, actuacions dansaires, exposicions i un mercat de productes agroalimentaris, que també ha servit per establir ponts amb els pobles veïns amb qui compartim la cultura ramadera i agrícola d'alta muntanya. Cal valorar l'empatia i la implicació de les delegacions representants dels Parcs de l'Alt Pirineu i de l'Arieja, amb qui treballem conjuntament en el projecte del Parc Pirinenc de les Tres Nacions per donar visibilitat al territori.

RIBERAMUNT

Un corredor turístic al llarg del camí Ral

Riberamunt és un projecte que ha de donar a conèixer tots els pobles que conformen la vall d'Ordino al llarg del camí Ral i el riu, des d'Ordino fins al Serrat, i en el qual s'inclouran també l'àrea del Parc natural de Sorteny i Arcalís, a l'extrem nord de la parròquia.

Es tracta d'una marca turística que oferirà atractius, activitats i serveis turístics associats a un segell, distintiu

de qualitat. En aquesta marca confluïran el paisatge, la cultura i la història que integren la parròquia, tots ells testimoni de la convivència respectuosa i la interacció de l'home amb el medi natural.

El Comú d'Ordino ha creat un abonament d'1 € al dia que permetrà al visitant agafar el bus parroquial tantes vegades com calgui.

ACCESSIBLE

A peu, en BTT o en transport públic, es tracta d'un itinerari accessible a tots els públics. Al poble d'Arans s'instal·larà un punt d'informació que, durant els mesos d'estiu, donarà atenció personalitzada als visitants.

SENYALITZAT

L'itinerari de descoberta dels pobles de la vall d'Ordino estarà integrat per 24 punts d'interès turístic, senyalitzats, que inclouran un codi QR. El codi enllaçarà a una audioguia multilingüe (català, castellà, francès, anglès).

INCLUSIU

Cal destacar que el projecte aprofitarà la tecnologia per fer un producte turístic inclusiu, ja que té en compte les persones amb alguna discapacitat. La senyalització inclou la informació en braille per a invidents i l'enllaç a un vídeo fet amb llengua de signes.

INNOVACIÓ EMPRESARIAL

Grifols s'instal·la a Ordino per obrir un centre de recerca immunològica

La instal·lació de Grifols a la parròquia, gràcies a un conveni que el Govern ha signat amb l'empresa farmacèutica multinacional catalana, obre un horitzó d'expectatives en la inversió estrangera al Principat. A Ordino, la notícia va ser molt ben rebuda i els consellers de la parròquia, majoria i minoria, ho van manifestar de forma unànime.

La seu d'aquest nou Centre d'Investigació en Immunologia i Recerca s'ubicarà al camí Prat de la Farga, per on passa el tram del camí Ral que arriba a Sornàs, uns terrenys de titularitat pública que havien estat propietat de Casa Rossell. Al prestigi de la multinacional catalana s'afegeix el fet que serà un dels pocs centres a Europa que es dedicarà a la investigació en immunologia i on s'haurien de desenvolupar nous tractaments.

L'acord s'estableix amb la participació d'Andorra Desenvolupament i Inversió (ADI), que coordinarà el projecte. Per portar-lo a terme es constituirà una societat amb la farmacèutica per formar part del desenvolupament i l'explotació posterior amb una participació del 20%. Es preveu que en menys de dos anys el centre estigui operatiu.

La minoria opina...

Sandra Tudó

Enric Dolsa

CEO

El Cub ha permès connectar els carrers de Santa Bàrbara i la Travessia d'Ordino amb un ascensor d'ús públic

El nou edifici annex al CEO, anomenat El Cub, ha començat a funcionar aquesta primavera. La seva construcció ha comportat també la reubicació del Servei de Circulació, que ara és molt més visible i ofereix atenció continuada. Són molts els avantatges de l'edifici, que connecta els vianants del carrer de Santa Bàrbara a la Travessia d'Ordino gràcies al nou ascensor públic, situat al costat de la nova entrada del CEO, davant de l'aparcament Prat de Vilella. El Cub acull les oficines, la nova recepció i els nous vestidors i té connexió directa amb l'edifici principal. A la primera planta hi trobem una sala de 182 m² destinada als entrenaments del Club de Judo d'Ordino, una de les entitats esportives més arrelades a la parròquia, que ja té noranta socis. Recordem que el club es va veure obligat a traslladar-se al CTEO per la manca d'espai a l'antic CEO.

Conveni amb el CTEO per l'ús mutu de les instal·lacions

Les Federacions de natació i judo seran les primeres a poder fer servir de franc les instal·lacions del CEO, gràcies al conveni de cessió signat amb el Govern d'Andorra, un acord amb el ministeri d'Esports que permetrà a altres federacions nacionals utilitzar-les. Així mateix, Govern cedeix l'ús de les instal·lacions del CTEO (Centre de Tecnificació

Esportiva d'Ordino) a les entitats d'alt nivell que facin estades esportives a Ordino. Un *win-win* que optimitza al màxim els equipaments esportius de la parròquia i deixa clar el compromís amb l'esport d'elit, sense oblidar l'esport de base.

La ministra Sílvia Riva i el cònsol J. Àngel Mortés van signar el conveni a la sala del Consell.

CONSELL D'INFANTS

Brigada de neteja, xerrada sobre la biosfera i rober solidari

L'últim trimestre del curs s'han portat a terme les iniciatives i propostes presentades al Consell d'Infants per les escoles. En primer lloc, els alumnes de CM2 de l'Escola Francesa van rebre una classe magistral exprés sobre els hàbitats i les espècies endèmiques de la vall d'Ordino, a càrrec de Sergi Riba, cap d'Agricultura, Medi Ambient i Sostenibilitat. La definició de biosfera va fer rodar el cap als alumnes: allò que semblava una obvietat, no ho era tant. Riba va insistir en la convivència i cura de l'entorn i de totes les espècies, entre les quals s'inclou l'home, per transmetre la importància del nomenament de la vall d'Ordino com a Reserva de la Biosfera, distinció de la Unesco.

La pluja va ajornar dues vegades la trobada, però finalment, el 19 de maig, una trentena d'infants guiats per membres de l'equip de manteniment i serveis públics i pares voluntaris es van organitzar en grups. La recollida de burilles, papers i altres deixalles del terra es va fer per zones: Covanella i escoles, carrer dels Buners i camí de Santa Bàrbara.

L'Escola Andorrana ha estat la responsable d'una de les accions més solidàries. Els alumnes han recollit roba i calçat de diferents classes de primària per portar-les a la Casa Pairal. El rober solidari ha funcionat durant tot el mes de maig, i després la roba s'ha lliurat a la Creu Roja perquè altres persones la puguin fer servir.

BUS PARROQUIAL D'ORDINO

Comú d'Ordino
www.ordino.ad
878 100

ORDINO - EL SERRAT / SORTENY*

DEL 6 DE SETEMBRE AL 30 DE JUNY

ORDINO >> EL SERRAT

7.00	7.30	8.00	8.30	9.00	9.30	10.00	10.30	11.00	11.30	12.00
12.30	13.00	13.30	14.00	14.30	15.00	15.30	16.00	16.30	17.00	17.30
18.00	18.30	19.00	19.30	20.00	20.30	21.00	21.30	22.00		

EL SERRAT >> ORDINO

7.30	8.00	8.30	9.00	9.30	10.00	10.30	11.00	11.30	12.00	12.30
13.00	13.30	14.00	14.30	15.00	15.30	16.00	16.30	17.00	17.30	18.00
18.30	19.00	19.30	20.00	20.30	21.00	21.30	22.00	22.30		

DE L'1 DE JULIOL AL 5 DE SETEMBRE

ORDINO >> EL SERRAT / SORTENY*

7.00	7.30*	8.00*	8.30*	9.00*	9.30*	10.00*	10.30*	11.00*	11.30*	12.00*
12.30*	13.00*	13.30*	14.00*	14.30*	15.00*	15.30*	16.00*	16.30*	17.00*	17.30*
18.00*	18.30*	19.00*	19.30	20.00	20.30	21.00	21.30	22.00		

EL SERRAT / SORTENY* >> ORDINO

7.30	8.00*	8.30*	9.00*	9.30*	10.00*	10.30*	11.00*	11.30*	12.00*	12.30*
13.00*	13.30*	14.00*	14.30*	15.00*	15.30*	16.00*	16.30*	17.00*	17.30*	18.00*
18.30*	19.00*	19.30*	20.00	20.30	21.00	21.30	22.00	22.30		

*Viatges d'anada i tornada al Parc natural de la vall de Sorteny

ORDINO - COLL D'ORDINO

TOT L'ANY

ORDINO

7.50	8.50	10.20	11.50	12.50	13.50	15.20
16.50	17.50	18.50	19.50	20.50	21.20	21.50

COLL D'ORDINO

7.55	8.55	10.25	11.55	12.55	13.55	15.25
16.55	17.55	18.55	19.55	20.55	21.25	21.55

GENT GRAN

L'interès per l'hort creix a Ordino

Una de les activitats que la gent gran ha recuperat amb més ganes ha estat el cultiu dels horts. Al sorteig que es va fer a l'abril a la Casa Pairal s'hi van presentar setze candidats, molts més que l'any passat, que van ser deu, així és que cap parcel·la quedarà erma aquest estiu. No ha estat una sorpresa, ja que les activitats a l'aire lliure estan tenint una gran resposta de tothom després d'un any de restriccions continuades.

Els horts socials van destinats als més grans de seixanta-cinc anys, i aquest any s'hi estrena més d'un hortolà. El projecte té el suport de la Fundació Julià Reig, que va permetre incrementar el nombre de parcel·les disponibles. En representació de l'entitat, que va impulsar la iniciativa a tot el país el 2001, va assistir al sorteig Ester Segura.

La Coral prepara el Concert de Primavera després de les Caramelles

Per Pasqua es van tornar a sentir a la plaça Major cançons populars, sardanes, valsos i fins i tot l'himne d'Andorra, gràcies a l'esforç i les ganes de la Coral Casamanya i el Grup Artístic d'Ordino per reprendre les cantades de Caramelles. La participació va ser inferior a la d'altres anys, tot i que es va mantenir pràcticament el recorregut habitual per places i carrers de la parròquia. La pròxima actuació de la Coral Casamanya serà el 20 de juny a l'església parroquial. El Concert de Primavera és una altra cita clàssica de l'agenda del grup coral, que aplicarà les mesures necessàries per salvar l'actuació. El repertori que interpreten acostuma a ser més ampli i heterogeni, en què cançons del pop rock català es combinen amb musicals i peces clàssiques.

REPORTATGE

La Casa de la Muntanya marca un abans i un després en l'educació ambiental

L'entrada en funcionament de la Casa de la Muntanya com a Oficina de Turisme i centre de referència per a tots els sectors vinculats amb la muntanya i el medi ambient ha comportat també una transformació en el projecte d'educació ambiental que es promou des del Comú d'Ordino i que abans es feia des del Centre de Natura de la Cortinada. Després d'un any en què les visites i els desplaçaments s'han vist molt limitats, al març es van reactivar les visites escolars, amb els alumnes de primària i secundària de tot Andorra.

Els mitjans audiovisuals i tecnològics de què disposa el nou centre ofereixen una interactivitat més gran amb l'estudiant. Algunes de les eines i recursos que s'utilitzen són quatre pantalles tàctils amb continguts sobre els hàbitats i les espècies del medi natural d'Andorra, i jocs i activitats per captar l'atenció dels més petits. Destaquen les projeccions panoràmiques amb imatges aèries enregistrades amb dron i una maqueta en 3D d'Andorra que permet veure a simple vista l'orografia de tot el país. Amb la maqueta, creada i dissenyada pel CENMA, es poden generar

mapes segons la informació que ens interressi obtenir, com ara el relleu i la vegetació. Una altra eina interactiva és un espai multimèdia i de realitat virtual per explorar el territori de forma immersiva. El Centre d'Estudis de Neu i de la Muntanya (CENMA) de l'IEA, juntament amb l'OBSA, Actua Innovació i el Comú d'Ordino, són responsables de gran part dels continguts actualitzats que s'ofereixen. Aquestes entitats i institucions, en xarxa, han fet possible que la Casa de la Muntanya sigui un centre d'aprenentatge i divulgació per als escolars.

Anna Gascon: «La pregunta estrella és si les salamandres resisteixen el foc»

Anna Gascon és la persona del Comú d'Ordino que s'ocupa de rebre els escolars i fer les visites guiades, ara a la Casa de la Muntanya. El centre està preparat per rebre alumnes de primària i secundària amb l'objectiu de fer una descoberta guiada per la diversitat biològica d'Ordino i d'Andorra, bé d'un hàbitat en particular, del funcionament dels ecosistemes o de la configuració del paisatge. Una oferta de temes i continguts adaptable a demanda dels programes docents. També es continuen oferint visites guiades al Parc natural de la vall de Sorteny, per complementar la visita a la Casa de la Muntanya. La declaració de la vall d'Ordino com a Reserva de la Biosfera posa en relleu l'espai creat per a la divulgació del medi natural.

- Quin és el canvi més important que aporta la Casa de la Muntanya des del punt de vista pedagògic?

Fer entendre millor els conceptes que expliquem gràcies a la tecnologia. L'impacte visual és més alt i captem millor l'atenció dels escolars. El Centre de Natura havia quedat obsolet i es va convertir en un espai més per passar l'estona, i nosaltres buscàvem que el nen aprengués la importància de l'educació ambiental. Crec que hi hem guanyat com a enfocament pedagògic, ja que l'objectiu és fer una síntesi del tema que ells estan tractant a classe.

- Quins són els interessos dels alumnes que venen i quin recurs digital els agrada més?

Volien conèixer tota la fauna que tenim a Andorra i, sobretot, veure aquests animals reals, però com que no els podem tenir a la Casa de la Muntanya, els n'ensenyem les fotografies, i els encanta, ja que les pantalles tàctils ens han proporcionat un re-

cors importantíssim per ensenyar-los molta varietat d'espècies de fauna i de flora.

- Tot i que sempre són imprevisibles, quines són les preguntes més recurrents?

La pregunta estrella que fan tots els nens és si és veritat que la salamandra resisteix el foc. I ho és! Explica la llegenda que aquest animal, capaç de viure tant a la terra com a l'aigua, podia resistir també el foc. La llegenda neix del fet que la salamandra té per costum hivernar entre les arrels, de manera que, quan es recollien aquestes arrels per utilitzar-les com a combustible, podia ser que alguna salamandra acabés accidentalment en una llar de foc.

Gràcies a la humitat de la seva pell, que la protegeix durant alguns segons de les flames, la salamandra aconseguia escapar-se tranquil·lament de la foguera davant la mirada atònita dels testimonis de l'escena. Els rèptils sempre desperten interès. «Hi ha anacondes a Andorra?». «És veritat que l'escurçó té un verí que et mata?». I també els interessa saber si hi ha taràntules i si podríem topar amb un os.

- Què és el que més t'agrada de la teva feina?

Tot! Però em satisfà molt quan fas una explicació concreta i després fas alguna pregunta a la canalla i tots aixequen la mà per respondre.

L'ENTREVISTA Domènec Ferran

«Ha sigut tot un repte posar-me en la pell d'una dona»

Veí d'Ordino, nascut a Sabadell el 1946, ha viscut un Sant Jordi diferent després de publicar la seva primera novel·la, titulada *Gran és la negra nit* i editada a Límits. Va estudiar Química i havia estat empresari. La jubilació li ha permès dedicar-se plenament a l'escriptura.

- L'escriptura o la vida, deia Jorge Semprún. Comparteix la seva visió?

Totalment, no d'una manera tan radical com ell, pel que va haver de viure, però sí que ho signo, l'escriptura és una actitud vital. Un llibre meravellós, per cert. En el meu cas l'escriptura tampoc neix de la improvisació. Ha estat sempre una inquietud a la qual se sumen el bagatge personal, les experiències, les lectures... Sempre he escrit. Articles, relats breus, fins i tot vaig publicar un llibre de records del Dakar per a adolescents, però quan entrava en la literatura em perdia.

- I com ha fet el salt a la novel·la?

No ha estat fàcil, és un gènere molt exigent. Em vaig decidir a fer un taller d'escriptura a l'Ateneu Barcelonès amb el meu mestre Jaume C. Pons Alorda. Havia fet teatre amb un grup amateur, L'Illa de l'Aire, a Barcelona. En la interpretació et poses a la pell d'un únic personatge, hi entres i ja està, però quan en tens molts, la cosa es complica. Em van ensenyar a fer les descripcions, les fitxes dels personatges, a entrar-hi a fons. M'agrada plorar i riure amb els personatges que he creat, i n'hi ha que t'agraden més que

«Destacaria els noms de Virginia Woolf o Iris Murdoch i d'autores més properes i contemporànies l'Eva Baltasar o la Irene Solà»

altres. Com explicava en Jaume Cabré en una presentació, et pots veure obligat fins i tot a eliminar-ne algun i després carregar amb el dol.

- La protagonista de *Gran és la negra nit* és una dona molt torturada...

Sí, una dona que ho passa fatal i, a punt del suïcidi, intenta trobar consol, sobretot en l'amor i el sexe, fins que veu que la solució és tirar endavant. Diria que el llibre té un caire intimista. Ha estat tot un repte ficar-me dins la pell d'una dona, però m'ha agradat molt. Sempre he sentit fascinació per les dones, t'ho diu un noi d'educació salesiana, amb set germans nois! No pot ser que el món sigui només dels homes...

- I perquè són millors lectores!

I escriptores! Desgraciadament, en la meva educació i la de la meva generació ens arriben pocs noms de dona en la història de la literatura, però destacaria els de Virginia Woolf o Iris Murdoch, i d'autores més properes i contemporànies l'Eva Baltasar o la Irene Solà.

- Fins on ha estat Ordino un lloc d'inspiració?

Bé, la meva protagonista és filla d'Ordino i manté els seus vincles aquí, encara que va amunt i avall. Però m'interessen i m'inspiren més les persones que no pas els llocs, poder captar-ne l'essència i compartir-la amb els altres.

- Tinc entès que és un membre actiu del Club de lectura.

Sí, i aquest mes de maig hem recuperat les sessions presencials; teníem un grup de dinou persones amb gran interès i amb el protocol se'ns ha limitat a deu. Una llàstima!

ZOOM VISITA REIAL

Galeria
de fotos

La cònsol menor d'Ordino i el cap de Govern als jardins de Casa Rossell; junts van recórrer els voltants del conjunt arquitectònic, on s'esperava la visita.

El dinar oficial va tenir lloc a l'Era Rossell, on els reis van compartir taula amb el cap de Govern, la síndica i els representant dels coprínceps francès i episcopal.

La visita va generar una gran expectació mediàtica, amb una quarantena de mitjants acreditats. Els caps d'Estat es van aturar a saludar-los al carrer Major.

Els reis d'Espanya descobreixen la biblioteca de la Casa Museu d'Areny-Plandolit, que va centrar la visita cultural a la parròquia. El fons bibliogràfic, bé d'interès cultural, té més de 5.000 volums.

ORDINO ARCALÍS

Una nova perspectiva de la vall d'Ordino

Ordino és un paradís natural. I més per als qui practiquen esports de muntanya. És el primer indret d'Andorra que ha estat declarat Reserva de la Biosfera per la UNESCO, una distinció que va rebre l'octubre passat en un reconeixement que posa en valor la vall com a espai natural que fomenta el desenvolupament sostenible.

Aquest estiu, Ordino tindrà un nou i espectacular mirador a Creussans. Serà una panoràmica de 360 graus que oferirà al visitant una perspectiva privilegiada i fins ara desconeguda de la zona.

El mirador, que rebrà el nom de Mirador Solar de Tristaina, estarà ubicat a la conca de Creussans, concretament al pic de Peyreguils, a una altitud de 2.701 metres, dins del domini d'Ordino Arcalís i a pocs metres de la frontera amb França.

L'accés es farà principalment amb el telecabina Tristaina fins a la coma del Forat i després amb el telecadira de Creussans. L'últim tram, més lleuger, s'haurà de fer a peu. Això sí, la recompensa val la pena: una vista panoràmica de la vall que farà les delícies dels amants de la natura i dels aficionats a la fotografia.

El Mirador Solar de Tristaina serà un rellotge de sol format per una plataforma en forma d'anell amb un diàmetre inicial màxim de 25 metres. En aquesta plataforma, que és per on els visitants podran passejar, tindrà el gnòmon inclinat a 42,55°,

que és la latitud exacta del punt on estarà situat el mirador i que marcarà l'hora. Des d'aquesta estructura, obra de l'estudi d'enginyeria andorrà SRP i l'estudi d'arquitectura TREA de Sergi i Pere Riba i Toni Riberaygua, es podrà allargar la vista a l'oest fins al circ glacial de Tristaina, al sud i a l'est per tot el domini de l'estació d'Ordino Arcalís, i al nord per les valls d'Auzat, amb vistes a cims emblemàtics com la Pica d'Estats.

Aquest mirador solar ha estat inspirat en el fenomen del pic d'Arcalís, la muntanya solar que cada 7 d'agost permet assistir a un espectacle natural increïble: a les 7.37 del matí, al pic d'Arcalís, el sol és visible durant tres minuts a través d'un forat que hi ha a la roca. Un fenomen inesperat i molt excepcional, descobert per Bonaventura Adellach durant les seves expedicions nocturnes al pic.

PRIMERES

JORNADES
GASTRONÒMIQUES
DE MUNTANYA
d'ORDINO
2021

DEL 24 DE JUNY AL 24 DE JULIOL 2021
A TOTA LA VALL D'ORDINO

www.ahco.info

Promogut

Amb el suport

Patrocinadors

ORDINO
ARCALIS
GRANDVALIRA RESORTS

Viníssim

FAMÍLIA
TORRES
Desde 1870

JUNY I JULIOL 2021

TALLERS DE CUINA

AMB XEFS DEL PAÍS

SALA BUNA ORDINO

Promogut

Amb el suport

Patrocinadors

ORDINO
ARCALIS
GRANDVALIRA RESORTS

Viníssim

FAMÍLIA
TORRES
Desde 1870

